

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI

ÜÇÜNCÜ
ULUSLARARASI
TÜRK KÜLTÜRÜ KONGRESİ
BİLDİRİLERİ
25-29 EYLÜL 1993 / ANKARA

I. CİLT

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ BAŞKANLIĞI

Ankara 1999

XIX. YÜZYILDA OSMANLI İDÂRESİNİN ALTINDA DOBRUCA'DA MÜSLÜMAN KÜLTÜRÜ

ANCA GHIATĂ*

XIX. yüzyıl içerisinde vukubulan (1828-1829, 1854-1856, 1877-1878) üç Rus-Türk harbi Dobruca'ya büyük zarar ve ziyan getirmiştir. Kasabalardaki medrese, câmi ve okullar yanmış; köyler tamamıyla mahvolmuş ve kaybolmuşlar; ürünler kaybolmuş; yollar tahrip edilmiş; yerli halkın bir takımı başka yerlere dağılmış ve geri dönmemişler. Kültür ve dinî hayata ait maddî tanıtıların, belgelerin çoğu kaybolmuştur.

Bu olaylar hakkında Osmanlı idâresinin verdiği görevle ilgili olarak Romen asıllı tarımcı bilim adamı Ion Ionescu de la Brad Dobruca'da araştırmalar yapmıştır. Dobruca'da yaptığı tesbitler ve gözlemler sonucunda 1850 yılında Osmanlı İmparatorluğuna bir rapor hazırlamış ve bunu Fransızca olarak/*Excursion agricole dans la plaine de la Dobroudja, Constantinople, 1850*) Dobruca'ya yapılan tarım gezisi/İstanbul'da yayımlanmıştır.) O şunları tesbit etmiştir: Yolların kötü durumunu; okulların yokluğunu; Dobruca'nın etnografik haritasını yapmış ve bu haritada 245 meskûn kasaba ve köy adını geçirmiştir ve bunların arasından 65'ini viran köy diye yazmıştır. O, köylerin hatırasını, bizlere ancak viran mezarlıkların muhafazası göstermektedir, diye not etmektedir. Ion Ionescu de la Brad Dobruca'nın ileride gelişmesi için tedbirler alınmasını teklif ediyor. Bunların arasında: tarım reformu, ilk ve lise eğitimi, tarımın organize edilmesi, askerî okulların açılması, modern yolların inşaatına başlanması, Dunaveta ve Boğazköy-Köstence arasında Karasu vadisinde Tuna ile Karadeniz arasındaki iki kanalın inşaatı için projelerin gerçekleştirilmesini teklif etmektedir.

Osmanlı idâresi Ion Ionescu de la Brad'ın tekliflerini kabul etmiştir. Kırım savaşından sonra Tanzimat idârecilerinin uyguladıkları islahatların neticesinde 1856-1877 yılları arasında Dobruca'da ekonomik ve kültürel gelişme zuhur etmektedir. Tanzimat idâresinin aldığı kararlar

* Osmanlı Tarihçisi, Bükreş, Romanya.

arasında şunlar vardır: Tarım reformunun uygulanması (1858); Türk-Tatar Müslüman toplumlarının dışında kalan başka milletlere mensup olan adamların idare aparatında temsil edilmeye hakkını tanıma kanununun uygulanması;¹ 8.XI.1864 yılında Tuna vilâyeti, Tulça sancağı kurulmuştur. Bu vilâyet Dobruca'nın Tuna ile Karadeniz arasındaki araziye içine alıyordu. Bu Tuna vilayeti için 1868-1877 yılları arasında 10 tane *Sâlname* hazırlanmıştır. *Sâlnameler* vilâyetin idâresinin, nüfusunun, emlâkinin, ürünlerinin istatistiğini tutuyordu.

Tarafımızdan kullanılan başlıca belge Tuna vilâyetinin başşehri olan 1868-1877 yılları arasında Rusçuk'ta (bugünkü Ruse'de) yayınlanmış olan 10 *Sâlname*'nin metnini teşkil etmektedir. Bu *Sâlnameler* bugünkü Köstence ve Tulça bölgelerinde eskiden Dobruca'daki aynı adlı kazalardaki Müslüman toplumların kültürleri hakkında haberler de içermektedir.² Bu kazalar idâre-merkezi teşkil eden kasabaların adını taşıyordu. Meselâ: BABADAĞ/şimdi Babadağ; HIRSOVA/Hârşova, KÖSTENCE/Constanta, MAÇIN/Măcin, MANKALIYE/Mangalia, MECİDİYE/Megidia, SÛNNE/Sulina, TULÇA/Tulcea bunlar kaza merkezleri teşkil ediyorlardı; ISAKÇA/Isaccea, KILI veya ESKI-KILI/Chilia Veche, MAHMUDIYE/Mahmudia bunlar nahiye merkezlerini teşkil ediyorlardı.

XIX. ve XX. yüzyılın harpleri Dobruca'daki kültürel hayat hakkında birçok belgelerin izlerini ortadan kaldırmıştır. Bu yüzden kaynak olarak hem XIX. yüzyılın sonunda (1890-1900) kaptan M.D. Ionescu'nun Dobruca'da yaptığı araştırmaları hem de Köstence'deki müftülüğün arşivinde bulunan ve tarafımızdan 1969 ve 1993 yıllarında yapılan araştırmalardan faydalandık. Yazar M.D. Ionescu'da *Dobruca în pragul veacul al XX-lea* (=XX. yüzyılın arifesinde Dobruca), Bükreş, 1904, adlı monografik çalışmasında XIX. yüzyılda Dobruca'da açık olan câmilerin durumunu (bk.: İlâve no. 2, nokta a) göstermekteydi; ve bu konuya tarafımızdan yapılmış olan câmiler ve mezarlıklar hakkındaki araştırmalar ilâve edilmiştir (Bak ilâve no. 2, nokta b).

¹ A Ghiata, *Noi mărturii de epocă privind administrația oraşului Constanta înainte de anul 1868*, in "România de la mare" I, Constanta, 1992.

² A. Ghiatã, *Date noi privind istoria Dobrogei (1859-1877)*, în "Cercetãri de istorie și civilizație sud-est europeanã" vol. III, București, 1986, s. 160/1: *Sâlname-i vilâyet-i Tuna, Rusçuk, 1285 H-1294 H (1868-1877)*, in Beyazıt Devlet Kütüphanesi (BDK/K. 460-1, 2, 4, 6, 8, 9); Süleymaniye Kütüphanesi/Zühdü Bey (SK/ZB 464); Belediye Kütüphanesi (BK/32-5, 6, 10)-İstanbul.

İşbu kaynaklara dayanarak Dobruca'daki Müslüman toplumun kültürel hayatıyla ilgili aşağıdaki üç durumu aydınlatmaya çalıştık: I) Câmi ve mezarlıklarda Müslüman kültürünün meydana çıkarılması; II) Eğitim ve sağlık; III) Ulaşım araçları (demiryolu, yollar, telgraf, posta).

I. *Câmi ve mezarlık*: XIX. yüzyılın sonunda Dobruca'da (şimdiki Köstence ve Tulça bölgelerinde) 144 kasaba ve köyde 196 câmi bulunuyordu; bunlardan 167 câmi Köstence bölgelerinde, Tulça bölgesinde ise sadece 29 câmi açık bulunuyordu (bakınız İlâve no. 2, nokta a, M.D. Ionescu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea*/= XX. yüzyılın arifesinde Dobruca/ (s. 647-649; 654); 191 câmi Osmanlı idâresi zamanında açıldı sonra ise dinî ve kültürel işlerinin iyi şartlar içerisinde yürütülmesini sağlamak amacıyla Kırım savaşıdan sonra (1856-1877) Tanzimat idâresinin ilgisiyle 141 câmi yeniden tamir edilmiş ve yapılmıştır. (bk.: İlâve no. 2, nokta a ve b)

1869 yılında 8 kasabada 37 câmi açık bulunuyordu, bunlardan 17 câmi Mankaliye'de, 4 câmi Köstence'de, üçer câmi Babadağ, Mecidiye, Sulina, Tulça'da, ikişer câmi ise Hırsova ve Maçin'de bulunuyordu; 1871 yılında 4 türbe ve tekke (ikisi Babadağ'da, birisi Hırsova'da, birisi de Tulça'da) bulunuyordu. (Bk.: İlâve no. 1)

Câmi-i şeriflerin avlularında eski mezarlıklar vardı. Bu mezarlıklarda paşaların, hocaların, idâre memurlarının, askerlerin ve imamların, hatiplerin mezarları bulunuyordu. Meselâ, Babadağ, Mankaliye, Maçin câmilerinin avlularında, günümüzde bile, eski taş mezarlıklar görünmektedir.

Dobruca'da Osmanlı idâresi devrinden kalma kasaba ve köylerin içinde veya dışında 166 Müslüman mezarlığının bulunduğunu tesbit edebildim. Bunlardan 101 mezarlık bugün viran halinde bulunmaktadır ki, zira bunlar Müslüman halkın bir kısmının XIX ve XX. yüzyıllar içerisinde Dobruca'yı terketmesinden bu hale gelmiştir. Dobruca'dan göçler 1877-1878 harbinden önce veya sonunda, istiklal savaşı esnasında veya 1938 yılında yapılmıştır. XIX. yüzyıla ait mezarlıkların çoğu dopdolu. Taş mezarlıkların izleri köylerin yanındaki tarlalarda, diğerleri ise yeni mezarlıkların yanlarında bulunmaktadır. (bk.: İlâve no. 2, nokta b) İşbu mezarlıkların izleri burada bir Müslüman topluluğun bulunduğu bir delildir. Yazılı belgeler olmadıkları halde bile mezarlık izlerinin bu-

lundukları yerde Müslüman köylerde câmilerin veya ibâdet evlerinin bulduklarına bir işaretir.

Câmi ve mezarlıkların çoğu bugünkü Köstence bölgesinin merkezi ve Güney doğusunda bulunmaktadır. Dobruca'nın civarında XVI-XVII. yüzyıllar arasında buraya Osmanlı idâresinin yerleşmeye başladığı zaman Türkler ve Tatarlar iskân edilmiştir. XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu tarafından Özü (Oceakov) vilâyetinin kaybedilmesiyle ve Kırım harbinden sonra buraya başka Müslüman Tatar toplulukları da yerleşmiştir.

II. Eğitim ve sağlık: Câmi Müslüman toplumun birleştiricisiydi. Bütün idâri kültürel, eğitim, sağlık ve ticarî müesseseler câminin etrafında bulunuyordu; buraya medrese, mektepler, hamam, hastahane, bazar, han, kahvehane, meyhane, gazino ve lokanta, hükûmet konağı, belediye, mahkeme-i şerî'ye ve mahkeme-i ticâret, karakol inşa edilmiştir.³

Yerel idârede mutasarrıf, kaymakam, muhtar veya belediyelere gereken kâtip veya kalem efendileri, mahkeme, pasaport dairesi telgraf, posta, gümrük ve karantinalara gereken müdür ve memurlar, tercümanlar ve sâire gibi tahsilli ve iyi hattatlar bulunuyordu.

Tanzimat idâresi bütün derecelerdeki birtakım medrese ve mektepler de açmıştı. 1872 yılında burada 12 açık *medrese* bulunuyordu. Bunlardan beşi Tulça'da, ikişer medrese Köstence ve Mankaliye'de, birer medrese de Babadağ, Hırsova ve Maçın'de bulunuyordu. 1875 yılında 8 *mekteb-i ruştiye* açık bulunuyordu. 3 ruştiye Tulça'da, birer tane Babadağ, Hırsova, Köstence, Maçın ve Mecidiye'de bulunuyordu. 20-80 öğrenci (*şakîrdân*) bulunuyordu. 1872 yılında kazalardaki kasaba ve köylerde 48 Müslüman *mekteb-i sibyan* bulunuyordu. 15 Tulça'da, 11 Mecidiye'de, 7 Köstence, 5 Babadağ, üçer Hırsova ve Sulina'da, ikişer tane ise Maçın ve Mankaliye'de bulunuyordu. Bunlarda 75-140 öğrenci (*şakîrdân*) bulunuyordu. Talebeler kitap okumaya hevesli ve istidatlı, Dobruca kasabaları ve köylerindeki bu okullarda *muallim-i evvel*, *muallim-i sani*, *rik'a muallimi* ve sâire ders okutuyorlardı. On yıllık okulların sayısı 1868-1877 yılları arasında 14 miktarda arttı, 1875'te 56'ya ulaştı. (Bk.: İlâve no. 1)

³ A. Ghiatã, *Date noi...*, s. 160 (ilâve no. 3 apud *Sâlname*).

Dobruca'nın kasaba ve köylerinde Müslüman okulların dışında Hristiyan toplumuna ait okullar da açıktı.⁴ 1874 yılında Rusçuk'ta (Ruse) yerlilere iki dilde yazma ve konuşma öğretmek amacıyla Türk-Romen elifbası (=Abecedar Turc-Român/ yayınlıyor; ve, bu kitap bölgede çok geçerliydi.

Sağlıklı vücutta sağlıklı akıl “*Men sana incorpore sano*” bulunur deyimi üzere Osmanlı idâresi Müslüman toplumunun sağlığının korunmasına ayrıca büyük önem vermiştir; bu bakımdan hristiyan toplumu da istifade ediyordu. 1872 yılında 11 *hamam* bulunuyordu; üçer hamam Babadağ ve Sulina'da, ikişer Tulça ve Mecidiye'de, bir tanesi ise Maçin'de idi. 1870 yılında Tulça'da 4 *hastahane* ve Sulina'da bir hastahane bulunuyordu. Babadağ, Köstence Maçin, Mankaliye, Mecidiye kazalarının birer *memleket-i tabib* vardı. Bunlar Müslüman değildiler. *Sâlnamele-ri*n işaret ettiklerine göre çocukların ve yetişkinlerin (her yaştaki insanların) sağlığına bakan Hırşova'da 1872-1877, Köstence'de 1868-1874, Maçin'de 1868-1877, Mankaliye'de 1877, Sulina'da 1868-1877, Tulça'da 1869-1877 Eski-Kilic (Kilia Veche) 1862-1871'de daimi karantinalar bulunuyordu.⁵

1869-1872 yıllarında Tulça'da sancak merkezinde iş için gelen bütün insanlar için bir *Memleket-i bahçe* adıyla bir yaz kamu bahçesinin bulunduğu dair işaret edilmektedir.⁶

Dobruca'da su şebekesi çok derinde olduğundan dolayı, idare çeşmelerin, kuyuların, pınarların inşası ve bakımı için büyük güç sarfetmiştir (Bk.: İlâve no. 2, nokta a v b). XIX. yüzyılda yer adları 1873 yıl salnamesine göre Köstence ve Tulça bölgesinde çıkarılan su kaynaklarını andırmaktadır. Meselâ, Köstence bölgesinde: *BAKI-KUYUSU* (Florii-

⁴ A. Ghiatâ, *L'activit e culturelle et politique des Roumains en Dobroudja   l'aube de l'ind ependance*, in “Analele Universit tii Bucureşti-Istorie”, XXXVII, 1988, s. 31-40.

⁵ A. Ghiatâ, *Date noi...*, s. 160 (ilâve no. 3 apud *Sâlname*). *Kasaba hamamları* (sigla h): Babadağ-3 h 1868, 1869, 1871, 1872, 2 h 1870; Maçin-1 h 1871, 1872; Mecidiye-2 h 1868-1872; S nne/Sulina-1 h 1868, 3 h 1869-1872; Tulça-2 h 1868, 1869, 1872, 1 h 1870, 1871. *Kasaba hastahaneleri* (sigla hh): S nne/Sulina-1 hh 1868-1872; Tulça-1 hh 1868, 4 hh 1869, 1870, 2 hh 1871, 1872. *Kaza tabibleri* (t): Babadağ-1 t 1869, 1873; K stence/Constanta- 1 t 1869-1874, 1877; Maçin-1 t 1877, Mankaliya/Mangalia 1 t 1875-1877; Mecidiye-1 t 1871-1873, 1876, 1877. *Kaza karantinaları* (k): Hırşova-1 k 1872-1877; Köstence-2 k 1869-1874; Maçin-2 k 1869-1877; Mankaliye- 1 k 1877; S nne/Sulina 4 k 1869-1877; Tulça-3 k 1869-1877.

⁶ A. Ghiatâ, *Date noi...*, s. 160 ibidem.

le), BAŞ-PINAR (Fântâna Mare), KERİM-KUYUSU (Zorile), KERTİK-PINAR (Curcani), KÖR-ÇEŞME (Tepuş-Vodă), GARVAN-KUYUCUK (Cuiugiuc), GÖL-PINAR (Sipotele), ÇOBAN-KUYUSU (Ciobanu), IDRIS-KUYUSU (Veteranul), INAN-ÇEŞMESİ veya İKTİMAN ÇEŞMESİ (Fântânele), EVRENOS-KUYUSU (Ivrinezu Mare), MAHMUT-KUYUSU (İzvoru Mare), NERDİBANLI/MERDEVENLİ-PINARI (Scărişoara, şimdi Plopeni ile birleşmiştir), SPAHI-PINARI (şimdi kaybolan köy), TAŞ-PINAR (Silişte) Köyleri ve Tulça bölgesinde de AK-PINAR (Mircea Vodă); BAŞ-PINAR (Fântâna Mare), KOYUN-PINAR (Fântâna Oilor) köyleri bulunmaktadır.⁷

III. Ulaşım araçları (demiryolu, yollar, telgraf, posta). Yolların iyi bakımı gerek Dobruca'nın içerisinde ve gerekse civarındaki bölgelerde bulunan meskûn bölgeler arasında daha süratli ilişkiler kurmaya ve gerekse kültürel ve ekonomik değerlerin daha iyi dolaşımına yardım ediyordu. Yollar yerli Müslüman ve Hristiyanlar, ordular, veya Romen ülkelerinden İstanbul'a gelen ve giden yabancı gezginler ve tüccarlar tarafından kullanılıyordu.

Yolculuk alanında Osmanlı idâresinin en önemli başarılarından birisini Boğazköy-Köstence demir yolu teşkil etmektedir. Bu demiryolu bir İngiliz şirketi tarafından yapılmıştır. Bu yol 4 Ekim 1860 yılında çalışmaya başlamıştır, yolun açılışına Osmanlı idâresinin makamları yanı sıra (Ion Filipescu, Grigore Ghica, Dionisie Pop Martian)'dan teşkil olunan Romen hükümetinin temsilcileri de katılmıştır. Romen ekonomisti Dionisie Pop Martian bu demiryolundan ötürü Fransız dilinde birkaç makale de (1860-1862) yayınlamıştır. Meselâ, *La voie ferrée Danube-Mer Noire*⁸ (=Tuna-Karadeniz demiryolu gezisi), D.P., Martian Romen beylikleri ve Romen Osmanlı ilişkilerinin gelişmesi için işbu demiryolunun önemini vurguluyordu. Osmanlı İmparatorluğunun Avrupa kısmında yapılmış ilk demiryoluydu. Köstence'de demir yolunun bir Komisyonu vardı (1870-1877). Buna saygı göstermek amacıyla 1867 yılında 20 para değerinde ilk olarak dünyada demiryolu temsil ederek bir posta pulu basılmıştır. Suez Kanalı açıldıktan sonra (1869) Avrupa'nın, Şarkla ilişkileri

⁷ A. Ghiatâ, *Toponimie şi geografie istorică în Dolrogea medievală şi modernă*, in "Memoriile Sectiei de Stiinte Istorice. Academia R.S. România", s. IV, t. V, 1980, Bucureşti (ilâve s. 49-59).

⁸ Victor Slăvescu, *Vieata şi opera economistului Dionisie Pop Martian (1829-1865)*, t. II, Bucureşti, 1954, s. 101-108, 249-251, 255-259.

için Tuna'nın önemi ikinci plana geçmektedir, fakat Boğazköy-Köstence demiryolunun önemi gittikçe büyümüş çünkü bu yol Romen ülkeleriyle İstanbul arasındaki yolu kısaltıyordu; Romen malları artık Tuna'nın ağızından geçmiyordu. Bunlar gemilerle Boğazköy'e (bugünkü Cernavoday'a) geçiriliyor ve buradan da vagonlara doldurularak Köstence'ye getiriliyor, Köstence'den ise gemilerle İstanbul'a ulaştırılıyordu. Bu demiryolu yüzünden Boğazköy, Mecidiye ve Köstence geliyor, nüfusları büyüyor, bu şehirlerde birçok kültürel, dinî ve sağlık müesseseleri kuruluyor. Böylelikle Köstence sancağın merkezi olan Tulça ile rekabet etmeye başlıyor.

Aynı zamanda, *yol şebekesi* de geliyor. 1855 yılında Fransız uzmanlarının yardımıyla Dobruca ve Romen memleketinin işçileri kullanılarak Boğazköy-Köstence yolu inşa ediliyor. *Sâlnameler* yapılan yollardan ötürü bilgiler vermektedirler; 1869 yılında Tulça-Babadağ yolunun 36.400 m. yapılmış bulunuyor ve Tulça-Maçin yolunun inşaatı başlamıştı; 1875 yılında Babadağ-Köstence yolunun 22.000 m. yapılmış ve 50.000 m; doldurma işleri yapılmıştı; Maçin-Hırşova yolunun 15.000 m. inşa edilmiş ve Tulça-Maçin yolunun inşaatı devam ediliyordu; 1876 yılının ilkyazında Isakça-Maçin yolunun inşaatı başlamıştı.⁹

Dobruca'daki 8 kasaba arasında ve bu kasabalarla başka bölgeler arasında daimi *telgraf* ilişkileri kurulmuştur. Eski-Kilis, Isakça, Zatoka, Boğazköy meskünlerinde telgraf istasyonları çalışıyordu.¹⁰

1876 yılında Köstence ve Sulina'da *telgraf ve posta* idâresi çalışmaya başlamıştı.

Bazı kaynakların araştırmalarıyla sınırlanarak, tarih yazmaları, Osmanlı idâresi devrinde, Dobruca'da XIX. yüzyıldaki, ekonomik ve kültürel gerçeklerin saptırılmış imajını göstermeye çalışmışlardır.

Gerek *Sâlnameler* ve gerekse araştırmalarımızın sonuçları bize, Tanzimat devrinde, Dobruca için alınan kararların ekonomik ve kültürel alanda büyük gelişmeler gösterdiği sonucunu vermiştir.¹¹ Bu gelişmelerden

⁹ A. Ghiatã, *La vie économique en Dobroudja à l'aube de l'indépendance (II)*, in "Revue des études sud-est européennes", XXVI, 2, 1988, s. 150-153.

¹⁰ Apud *Sâlname/telegrafhane* (sigla *th*): Babadağ-1 th 1868-1876; 1 telgraf ve posta idaresi 1877; maçin-1th 1868-1877; Hırşova-2 th 1868, 1 th 1871-1877; Köstence-1 th 1869-1877; Mankaliye 1 th 1877; Mecidiye-1 the 1872, 1874-1877b; 1 telegraf ve posta idaresi 1877; Maçin-1th 1868-1877; Sulina-2 th 1869-1876 1 telegraf ve posta idâresi 1877; Tulça-1 th 1868-1876 1 telgraf ve posta idâresi 1877 telgraf ve posta idâresi 1877.

¹¹ A. Ghiatã, *La vie économique (I-II)*, in "Revue des études sudest européennes, XXVI, 1988.

gerek Dobruca'daki Türk-Tatar Müslüman toplumu ve gerekse Hristiyan toplumu faydalanmıştır. Başka dîn mensûplarına ve ayrıca otokton Roman halkının geleneklerine karşı Osmanlı İmparatorluğunun hoşgörü siyaseti bakımından Osmanlı idâresi Dobruca'da adı geçen halkların

**XIX. YÜZYILDA DOBRUCA KASABALARINDAKİ CAMİLER,
MEDRESELER VE MEKTEPLER***

KASABA	CAMI	TEKKE ve TÜRBE	MEDRESE	MEKTEB-İ RÜŞTİYE	MEKTEB-İ SİBYÂN
1. BABADAĞ (Babadağ)	3/1868-60 1/1870 2/1871-72	3/1869-70 2/1871-72	1/1869-72	1/1874-75**	5/1868-72***
2. HIRŞOVA (Hırşova)	2/1868-72	1/1871-72	1/1871-72	1/1871-72** 1874-77	1/1868-70*** 2/1871 3/1872
3. KÖSTENCE (Constanta)	2/1878 4/1869-72		2/1868-72	1/1871-72** 1874-77	2/1868 7/1869-72 4/1874-72
4. MAÇIN (Macin)	2/1868-70 3/1871-72		1/1869-72	1/1875-77**	1/1868 2/1869-72
5. MANKALIYA (Mangalia)	17/1868-72		2/1871-72		2/1868, 1870-72 3/1869
6. MEDCIDIYE (Megidia)	2/1868 1870-71 3/1869 1/1872			1/1871-72, 1874-77	1/1868 11/1869-72
7. SÛNNE (Sulina)	2/1868 3/1869-72				3/1869-72
8. TULÇA (Tulcea)	2/1868 3/1869-72	2/1868 1/1869-72	5/1870-72,	1/1871-72, 1877 3/1874-76**	2/1868 15/1869-72

* apud; *Sâlname-i vilâyet-i Tuna*, Rusçuk, 1285, 1285 H-1294 H (1868-1877).

** Öğrenciler (*sakîrdân*): Babadağ-67/1874-75, 80/1876-77; Hırşova- 28/1875, 20/1876, 30/1877; Köstence-60/1874, 71/1875-77; Maçın-57/1874, 55/1875, 65/1876, 32/1877; Tulça-120/1874-76.

*** Öğrenciler (*sakîrdân*): Babadağ-77/1874-75, 75/1876; Hırşova-140/1874.

birbirleriyle uyumlu şartlar içinde yaşamalarını sağlamıştır. Dobruca Türk kültürünün oluşması ve Türk-Tatar geleneklerinin korunması bakımından ilginç bir bölge olmak yanında Romanya'ya Müslüman sanatının girmesine de örnek olan bir arazi olmuştur.

XIX. YÜZYILDA DOBRUCA'DAKİ MÜSLÜMAN TOPLUMUNUN CÂMİ VE MEZARLIKLARI

1. ABDULLAH (bugünkü Potârnichea, Kb): a) C 1865; b) 1 viran M.
2. ACEMLER (= Ciobanita Kb): a) C 1862; b) 3 viran M.
3. ACICA (= Agigez, Kb) b) bugün C 1877 açıktır ve 1M.
4. AKARCA (bugün kaybolan köy, Cotul Vaii n, Kb): b) 1 viran M.
5. AK-BAŞ (bugün Albeşti ile birleşmiştir, Kb): a) C 1862; b) bugün C açıktır ve 2 M (1 viran M).
6. AK-KADIN (= Alba Tb): a) C 1832; b) 1 viran M.
7. ALA-KAPU (= Poarta Alba Tb): a) C 1867; b) bugün C açıktır ve 2 M.
8. ALI-FAKİH (= Razboieni Kb): b) 1949 C açıktır ve 1 M; bugün C ve 1 M kullanılmıyor.
9. AMZACA (= Amzacea Kb): a) 2 C 1860 ve 1875; b) bugün 2 C açıktır ve 1 M.
10. ANADOLU (bugün Köstence ile birleşmiştir Kb): a) C 1884; b) bugün C açıktır ve 2 M.
11. ARMUDLU (= Turda Tb): b) 1942 C açıktır ve 1 viran M; bugün ve M kullanılmıyor.
12. AŞÇILAR (= Vînatori Kb): a) C 1872; b) bugün C açıktır ve 1 M.
13. ATMACALAR (= Atmagea, Tb): b) 1 viran M.
14. AYGIR-AHMED (= Magurele Tb): b) 1938 C açıktır ve 1 M; bugün C ve M kullanılmıyor.
15. AZAPLAR (= Tataru Kb): a) 2 C 1860 ve 1872, 5 çeşme; b) 1969 2 C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).

16. BABA-DAĞ (= Babadağ Tb): a) C 1622, Gazi Ali Paşa türbesi, 2 ol kuyu; b) bugün 1 C (XVI. yüz yılında vakıf oldu), Gazi Ali Paşa türbesi (XVII. yüz yıl), Sarı-Saltık Baba türbesi, 1 çeşme; bugün C açıktır ve 1 M.

17. BALABANCA (= Balabancea Tb): a) C 1882, 39 çeşme; b) 1949 C açıktır ve 1 M; bugün C ve 1 M kullanılmıyor.

18. BAŞ-PINAR (= Fîntîna Mare Independenta n., Kb): a) C 1862; b) bugün 1 C açıktır ve 1 M; 1 eski çeşme.

19. BAYRAM-DEDE (= Independenta Kb): a) 4 C 1850, 1859, 1869, 1874; b) 1941 3 C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 1 M.

20. BAZIRGÂN (= Rariştea Kb): a) C 1885; b) 1 viran M.

21. BEKTER (= Furca; Cotul Văii n.; bugün kaybolan köy Kb): a) C 1884; b) 1 viran M.

22. BEŞ-OĞUL (= Conaou Kb): a) 2 C 1859, 1866; b) 1969 C açıktır ve 2 M; bugün C ve 2 M kullanılmıyor.

23. BEŞ-TEPE (= Beştepe Tb): a) C 1841.

24. BEY-BUCAK (= Plopu Tb): a) C 1866.

25. BEY-DAVUD (= Beidaud Kb): a) 67 kuyu; b) 1 viran M.

26. BOĞAZ-KÖY (Cernavoda Kb): a) C 1852; b) bugün C açıktır ve 1 M.

27. BÜLBÜL-ATIK (BÜYÜK-BÜLBÜL; = Ciocîrlia de Sus Kb) a) 2 C 1869, 1872; bugün 1 C açıktır ve 1 M.

28. BÜLBÜL-CEDİD (KÜÇÜK-BÜLBÜL; = Ciocîrlia de Jos Kb): a) 2 C 1858, 1867; b) bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).

29. ÇALMARCA (= Căciulati; bugün Viroaga ile birleşmiştir Kb): a) C 1872.

30. ÇERNA (= Cerna Tb): a) C 1869.

31. ÇIRACI (= Cotu Văii Kb): a) C 1861; b) bugün C açıktır ve 2 M (1 viran M).

32. ÇOBAN-ISÂ (bugün Ciobănița ile birleşmiştir, Kb): a) C 1873; b) 2 viran M.

33. ÇUKUR-KÖY (= Brebeni Kb): a) C 1871; b) bugün C açıktır ve 1 M.

34. ÇUKUR-OVA (= Ciucurova Tb): a) C 1838; b) bugün C açıktır ve 1 M.

35. DAUTÇA (= Cloşca Tb): a) C 1837.

36. DA'VALI (DAUDLU-KÖY=DARABANI Tb): a) C 1850; b) 1 viran M.
37. DANA-KÖY (=Nicolae Bălcescu, Kb): a) C 1865; b) bugün C açıktır.
38. DELI-ORUÇ (=Virtop Kb): a) C 1861; b) 1 viran M.
39. DEMIRCA (=Olteni Kb): a) C 1850.
40. DEVCA (DEFÇA=Gherghina Kb): a) C 1864; b) bugün C açıktır ve 1 M.
41. DOBROMIR-ZIYR (=Dobromir Kb): b) bugün C-ev açıktır.
42. DOKUZ-AĞAÇ (=Măgura Kb): a) C 1853; b) 1969 C açıktır; bugün kullanılmıyor.
43. DOKUZ-OĞLU (=Cuza Vodă Kb): a) C 1871.
44. DUYUNCI (DÖĞENCI; =Nuntaşi Kb): a) C 1845; b) 1949 C açıktır ve 1 M; bugün C ve 1 M kullanılmıyor.
45. Dorobantu (Kb): a) C 1875.
46. Edilchioi (ADIL=Miriştea Kb): a) C 1863; b) 2 M kullanılmıyor.
47. Elibechioi, Ebechioi (HABIB-BEY=Lanurile Tb): a) C 1862.
48. Endecarachioi (HENDEK-KARA-KÖY=Valea Dacilor Kb): a) 2 C 1864, 1873; b) bugün 1C açıktır ve 1 M.
49. Enghez, Biuiuc (ENGEZ-KEBİR, ENGEZ-BALÂ=General Scařioreanu Kb): a) 2 C 1858, 1864; b) bugün 1 C açıktır.
50. Enige-Mahalle, Ende-Mahale (YENICE;=Mereni; bugün Lungeni ile birleşmiştir; Kb): a) 2 C 1851, 1864; b) bugün 1 C açıktır.
51. Enişemli (YENİŞENLİ;=Valeni Kb): a) C 1868.
52. Erebiler (REBELLER;=Orzari; bugün Comana ile birleşmiştir Kb): a) C 1853.
53. Esechioi (ISÂ-KÖY; = Esechioi, Kb): b) C ve 1 M kullanılmıyor.
54. Ester (ISTER; bugün kaybolan köy, Kb): b) 2 viran M.
55. Gheringec (GERENCIK;=Pecineaga, Kb): a) C 1851; b) bugün C açıktır ve 2 M.

56. Ghiuvenli (GÖKMELI, GÜĞÜMLÜ; = Chirnogeni, Kb) a) C 1851; b) bugün C açıktır ve 2 M.
57. Hagilar (HACILAR; = Hagienu Kb): a) C 1865; b) bugün C açıktır ve 3M (2 viran M).
58. Hasancea (HASANCA; = Valu lui Traian, Kb): a) 2 C 1869, 1885; b) bugün 1 açıktır ve 2 M (1 viran M).
59. Hasi-Diuliuc (HASI-DÖLÜK; = Cumpana, Kb): a) C 1861; b) bugün C açıktır.
60. Hairanchioi, Hairamchioi (HAYRAN; = Dumbraveni Kb): a) C 1851.
61. HASANLAR (HASANLAR; = Ardealu Tb): a) C 1842.
62. Hırşova (HIRSOVA; = Hırşova Kb): a) 2 C 1832, 1867; b) bugün 1 C açıktır ve 2M
63. Homurlar (OMURLAR, UMURLAR; = General Dragalina, Tb; bugün Cırjelari ile birleşmiştir): a) C 1832; b) 1949 C açıktır; bugün C ve 1M kullanılmıyor.
64. Horoslar (HOROSLAR; = Poiana, Kb): a) C 1873; b) bugün C açıktır.
65. Idris Cuiusu (IDRIS-KUYUSU; = Veteranu, Kb): a) C 1863; b) bugün C açıktır.
66. Iaila (YAYLA; = General Praporgescu Tb): a) C 1831; b) 1949 C açıktır ve 1 M; bugün C ve M kullanılmıyor.
67. Isacoea (ISAKÇA; = Isaccea, Tb): a) çok eski C; b) bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).
68. Kaoiamak (KAÇAMAK; = Viişoara, Kb): a) 2 C 1872, 1873; b) 1 C açıktır ve 1 M.
69. Kaciamak (KAÇAMAK; bugün Coroana ile birleşmiştir, Kb); b) 1 viran M.
70. Kaciamak (KAÇAMAK; = Calugareni, Kb): b) 2 viran M.
71. Kadiohioi (KADI; = Coroana Kb): a) C 1873; b) 1 viran M.
72. Kalaigi (KALAIKI; = Faurei Kb): a) C 1859; b) bugün 1 C açıktır.

73. Kanara (KANARA; = Ovidiu, Kb): a) 2 C 1865, 1878; b) bugün C açıktır ve 2 M (1 viran M).
74. Kanli-Ciucur (KANLI-ÇUKUR; = Graniocru, Kb): a) C1861.
75. Kapugi (KAPUCI; = Crişan, Kb): a) C 1859; b) 1 viran M.
76. Karaaci (Sarapcea-Karaaci; KARA-AĞAÇ; = Tufani, Kb): a) C 1873.
77. Karachioi (KARA-KÖY; = Pelinu, Kb): a) C 1871.
78. Karakoium (KARA-KOYUN; = Navodari, Kb): a) C 1868.
79. Karaharman (KARA-HARMAN; = Vadu, Kb): a) C 1869; b) 1 viran M.
80. Karamurat (KARA-MURAD; = Mihail Kogalniceanu, Kb): a) C 1863; b) bugün C açıktır ve 1 M.
81. Karanlık (KARANLIK; = Negureni, Kb): a) C 1851.
82. Karaomer (KARA-ÖMER; = Negru Voda, Kb): a) C 1871; b) bugün C açıktır ve 1 M.
83. Karapelit (KARA-PELIT; = Stejaru, Kb): a) C 1850; b) 1 viran M.
84. Karatai (KARATAY; = Nisipari, Kb): a) 3 C 1852, 1860, 1866; b) 19, 2 C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 2 M.
85. Karaibil (KARA-IBIL; = Colina, Tb): a) C 1861; b) bugün C açıktır ve 1M.
86. Karvan-Mic (KARVAN-SAĞIR; = Carvan, Kb): a) C 1851.
87. Kasikci (KAŞIKCI; = Casicea, Kb): a) 2 C 1860, 1873, b) bugün C açıktı ve 2M (1 viran M).
88. Kavaclar (KULAKLAR; = Plopeni, Kb): a) C 1850.
89. KAZIL-MURAD (KIZIL-MURAD; = Movila Verde, Kb): a) C 1862.
90. Kasimcea (KASIMCA; = Casimcea, Tb): b) 1 viran M.
91. Karlichioi (KARLI; = bugün Biruinta ile birleşmiştir, Kb): b) eski çeşme; 1C 1872 ve 1 M kullanılmıyor.
92. Kertic-Punar (KERTIK-PINAR; = Curcani, Kb): a) C 1872.
93. Kior-Ceşme (KÖR-ÇEŞME; = Tepeş Voda, Kb): a) C 1866.

94. Kiostel (KÖSELER, KÖSTEL, KÜSTEL; = Castelu, Kb): a) C 1865; b) bugün C açıktır ve 1M.
95. KAMBER (= Mihai Bravu, Tb): b) 1 viran M.
96. KAVGACI (GAVGACI; = Unirea; bugün Negrești ile birleşmiştir, Kb): b) 1 viran M.
97. Kioseler (KÖSELER; = Petroșani Kb): b) 1 viran M.
98. Kirişlic (KIRECILIK; = Cheia, Kp): a) C 1845; b) 1 viran M.
99. Kiuciuc-Chioi (KOÇI-BEY, KOÇI; = Nistorești, Kb): a) C 1839.
100. KOBADIN (= Cobadin, Kb): a) 6 C 1851, 1858, 1861, 1863, 1871, 1874; b) bugün 1 C açıktır ve 3 M (2 viran M).
101. Kogea-Ali (KOCA-ALI; = Lumina, Kb): a) C 1865; b) bugün C açıktır ve 2 M (1 viran M).
102. Kogéalac (KOCALAK; = Cogealac, Kb): a) C 1849.
103. Koiun-Punar (KOYUN-PINAR; = Fântâna Oilor, Tb): a) eski C kullanılmıyor.
104. Koslugea (KOZLUCA; = Coslugea, Kb): b) 1 viran M.
105. KOSTENCE (= Constanta, Kb): a) 3 C 1822 (Mahmudiye C), 1860 (Aziziye C) 1868 (Tatar C), 1 küçük C 1882 (Mankaliye sokak), 3 ev-C 1879, 1890, 1893; b) bugün 4 C (HUNKâr C, Koyçu Mahallesi, ev-C Kum-nuk, Kırıl C, 1910) açıktır ve 2 M.
106. Kuiugiuc (KUYUCUK, GARVAN-KUYUCIĞI; = Cuiugiuc, Kb): a) C 1863; b) 1 viran M.
107. KURU-ORMAN (= Razoarele, Kb): a) C 1862; b) 1 viran M.
108. Kocargea (KOKARCA; = Pietreni, Kb): b) bugün C kullanılmıyor ve 1 viran M.
109. Laz-Mahale (LAZ; = Lazı, Kb): a) C 1860; b) bugün C açıktır.
110. MACIn (= Macin, Tb): a) 2 C (XVIII. yüz yıl; 1856, 1860), 22 kuyu; b) bugün 1 C açıktır ve 3 M (2 viran M).
111. Mahmudia (MAHMUDIYA; = Mahmudia, Tb): a) C 1832, 1 kuyu; b) bugün C açıktır ve 1 M.

112. Mahmud-Cuiusu (MAHMUD-KUYUSU;= Izvoru Mare, Kb): a) 2 C 1859, 1866; b) bugün C açıktır ve 1 M.

113. Mahometoea (MAHOMEDCA;= Straja, Kb): a) C 1858; b) 1948 C açıktır; bugün C ve 4 viran M kullanılmıyor.

114. Mahometoea (MAHOMEDCA;= Stînca, Tb): a) C (XIX. yüzyıl).

115. Mangaci (MANGAÇ; bugün kaybolan köy, Kb): a) C 1866.

116. Mangalia (MANKALIYA;= Mangalia, Kb): a) 2 C 1713, 1823; b) Esmahan Sultan C (XVI. yüz yılında vakif oldu); bugün Esmahan Sultan C açıktır ve 3 M (1 viran M).

117. Medgidia (MECIDIYA;= Medgidia, Kb): a) 4 C 1865 (Abdul Mecid), 1867, 1869, 1870 ve 2 C 1872; b) bugün 2 C (Abdul Mecid C, Kurd Molla Efendi C=1 medrese) açıktır ve 1 M.

118. Merdevenli—Pinar (= Scarişoara; bugün Plopeni ile birleşmiştir, Kb): a) C 1872; b) 1 viran M.

119. Morughiol (MORI-GÖL;= Murighiol, Tb): a) C 1849; b) C açıktır ve 1M.

120. Mulciova, Molceova (MULÇ-OVA;= Abrud, Kb): a) 2 C 1850, 1858; b) bugün C açıktır.

121. Muratan-Buiuc, Muratanu de sus (BÜYÜK-MURATAN, MURAD-HAN-BALÂ; bugün Biruinta ile birleşmiştir): a) C 1860; b) 2 M (1 viran M).

122. Muratan-Chiuciuc, Muratanu de Jos (KÜÇÜK-MURATAN, MURAD-HAN-ZIYR;= Biruinta, Kb): a) C 1867; b) bugün C açıktır.

123. Murfatlar (MUR(A)VAT-KEBİR;= Basarabi, Kb): a) C 1841; b) bugün C açıktır ve 1 M.

124. MUSLU (= Cloşca, Kb): a) C 1851; b) 1938 C açıktır; bugün C ve 1 m kullanılmıyor.

125. Musurat (NUSRET;= Movilita, Kb): a) 2 C 1850, 1862; b) 1969 2 C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).

126. NALBANT (= Nalbant, Tb): a) C 1819.

127. Nastradin (NASREDDIN-BALÂ;= Padureni, Kb): a) C 1874; b) 1 viran M.

128. Nazarcea (NAZARCA; =Nazarcea, Kb): a) C 1858, 1856 (veya 1866); b) 1969 1 C açıktır; bugün C ve 1 M kullanılmıyor.

129. Omurcea (OMURCA, UMURCA; =Valea Seaca, Kb): bugün Valu lui Traian ile birleşmiştir: a) 2 C 1858, 1866; b) bugün 1 C açıktır ve 1 m.

130. Ortachioi (ORTA-KÖY; =Horia, Tb): a) C 1802; b) bugün C ve 1 viran M kullanılmıyor.

131. Osmancea (OSMANÇA; =Osmancea, Kb): a) 3 C 1859, 1864, 1872; b) 1949 2 C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 5 M (4 viran M).

132. Osman-Faci (OSMAN-FAKI-PINARCIK; =Baraganu, Kb): a) 3 C 1841, 1862, 1875; b) bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).

133. Palazu Mare (PALAZ-KOY, KÖSTENCE-PALAS, Kb): a) 3 C 1841, 1862, 1875; b) bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).

133. Palazu Mare (PALAZ-KOY, KÖSTENCE-PALAS, Kb; bugün Köstence ile birleşmiştir): a) 2C 1858, 1863; b) bugün 1C açıktır ve 1 M.

134. Palazu Mic (TAS-AĞI-PALAS; =Palazu Mic, Kb): b) 1 viran M.

135. Pazarlı (PAZARLI(YA); =Tirguşor, Kb): a) C 1869.

136. Peletlia (PELETLI; =Sacele, Kb): a) C 1873; b) 1 viran M.

137. Perveli (PIR-VELI; =Moşneni, Kb): a) C 1866; b) bugün 1 C açıktır.

138. Popucci (PAPUKÇI; bugün Coroana ile birleşmiştir, Kb): b) 1 viran M.

139. RAHMAN (=Rahman, Tb): a) C (XIX. yüzyıl).

140. REGEB-Cuiusu (RECEB; =Tudor Vladimirescu, Kb): a) C 1842; bugün C açıktır.

141. Sari-Ghiol (SARI-GÖLÜ; =Albeşti, Kb): a) C 1859; b) 1969 C açıktır; bugün C ve 2 M kullanılmıyor.

142. Sarinasuf (SARI-NASUH; =Sarinasuf, Tb): b) 1938 C ve 2 M kullanılmıyor.

143. Satişchioi (SATICI, SATICA; =Crucea, Kb): a) C 1858; b) bugün C kullanılmıyor, 1 çeşme.

144. Schender, (ISKENDER; =Furnica, Kb): a) C 1858.

145. SOFULAR (=Credinta, Kb): b) 1 viran M.
146. SOĞANLIK (=Greci, Tb): a) 1853; b) 1954 C ve 1 viran M kullanılmıyor.
147. Sulina (SÜNNE;=Sulina, Tb): a) 26 1832, 1857; b) 1938 2 C (Mahmudiye ve Aziziye C) açıktır; bugün C kullanılmıyor; 1 M.
148. ŞAHMAN (=Luminita, Kb): a) C 1862.
149. ŞEREMET (=Casian, Kb): a) C 1868.
150. ŞIRIU, ŞERIU (=Şiriu, Kb): a) C 1859; b) bugün C açıktır ve 1 M.
151. Taşaul (TAS-AĞIL;=Piatra, Kb): a) 2 C 1860, 1871; b) bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M)
152. Taş-Punar (TAŞ-PINAR;=Siliştea, Kb): a) C 1857; b) bugün C açıktır ve 2 M (1 viran M); 3 eski kuyu.
153. Tatlıgeac-Biuiuc, Tatlıgeac Mare (BÜYÜK-TATLACAK;=23 Ağust, Kb): a) 2 C 1852, 1861; b) bugün 1 C açıktır ve 1 M.
154. Tatlıgeac-Cuciuc, Tatlıgeac Mic (KÜÇÜK-TATLILIK, TATLILIK-SAGIR;=Dulceşti, Kb): a) 2 C 1864, 1872; b) bugaun 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M)
155. Techeohioi (TEKE;=Lespezi, Kb): a) C 1864.
156. Teche-Deresi (TEKE-DERESI;=Valea Tapului, Kb): a) C 1831.
157. Techirghiol (TEKFÜR-GÖLÜ;=Techirghiol, Kb): a) 3 C 1853, 1866, 1874; b) 1936 3 C kullanılmıyor ve 1 yeni C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).
158. Terzichioi (TERZİ-KÖY;=Runcu, Kb): a) C 1873; b) 1 viran M.
159. TERZİ-VELI (=Frasinu; bugün Curcani ile birleşmiştir, Kb): a) C 1862.
160. TESTEMEL (=Vasile Alecsandri, Tb): a) C 1873; b) 1 viran M.
161. Topolog (TOPAL-OVA;=Topolog, Tb): a) C 1842.
162. Tocsof (TOKSOFU;=Gradina, Ks): a) C 1863; b) bugün C açıktır.
163. Topraisar (TOPRAK-HISAR;=Topraisar, Kb): 3 C 1850, 1863, 1872; b) 1969 3 C açıktır; bugün 1 C açıktır ve 2 M (1 viran M).

164. TRESTENIK (=Trestenic, Tb): b) 1937 C açıktır; bugün C kullanılmıyor ve 1 viran M.
165. Tulcea (TOLÇA, TULÇA;=Tulcea, Tb): a) C 1847; b) bugün 1 C (Aziziye C açıktır ve 2 M (1 viran M).
166. Turcoaia (TURKOYA;=Turcoaia, Tb): a) 1 viran M.
167. TUZLA (=Tuzla, Kb): a) 2 C 1868, 1881; b) bugün 1 C açıktır ve 1 M.
168. Urluchioi (UĞURLU; bugün Movilita ile birleşmiştir, Kb): b) 1 viran M ve eski çeşme.
169. UZUNLAR (=Lungeni; bugün Mereni ile birleşmiştir Kb): a) C 1859; b) 1969 C açıktır ve 1 M; bugün C ve 1 M kullanılmıyor.
170. Valile (VALELU;=Vilcele, Kb): a) C 1862; b) bugün 1 viran M.
171. Velichioi (VELI-KÖY;=Goruni, Kb): a) C 1860.

Sigla: C/Câmi; Kb/Köstence bölgesi; M/Mezarlık; n/... nahiyesi; Tb/Tulça bölgesi; bugünkü/ (=XX. yüzyılın arifesinde Dobruca),

* a) apud M.D. Ionescu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea* Bucureşti, 1904, s. 647-649, s. 654.

b) apud Köstence Müftülük Arşivinde ve bizzat tarafımızdan 1969 ve 1993 yıllarında DOBRUCA'da araştırmalar yapılmıştır.